

Varna uporaba mobilnih telefonov

Nasveti in informacije za starejše

Kazalo

Brošuri na pot.....	4
Mobilni slovar.....	6
Spoznajte pametni telefon	12
Uporaba telefona.....	18
a) KODI PIN in PUK	21
b) IMENIK	23
c) PREVERJANJE PORABE	25
d) ZAKLEPANJE TELEFONA	26
e) BATERIJA.....	27
Bodite pozorni!	28
a) SMS KLUBI	30
b) 090 – KOMERCIALNE ŠTEVILKE	32
c) TELEFONSKI ODZIVNIK	33
d) KRAJA ali ZLORABA MOBILNEGA TELEFONA	34
e) MONETA.....	35
f) VIRUSI	36
g) UPORABA TELEFONA V TUJINI	37

Brošuri na pot

Fran Saleški Finžgar je v svoji priljubljeni povesti Gospod Hudournik zapisal: strah je votel, okrog ga pa nič ni. Tudi strah ob uporabi mobilnega telefona je povsem odveč, le opremiti se je treba z ustreznimi informacijami in znanjem. Zato je Si.mobil skupaj s Fakulteto za varnostne vede Univerze v Mariboru, centrom za posredovanje pri omrežnih incidentih SI-CERT ter Zavodom Ypsilon in njegovim projektom Simbioza za medgeneracijsko sodelovanje pripravil brošuro, s katero želimo generaciji, ki ni odraščala z mobilnimi telefoni, pomagati pri varni uporabi te vse bolj priljubljene naprave.

Če je bil mobilni telefon nekdanj luksuzna dobrina, je danes veliko bolj dostopen tako po cenah telefonskih naprav kot tudi po cenah mobilnih storitev. Mobilni operaterji opažamo, da je tudi večina starejših mobilne telefone zelo dobro sprejela, saj z mobilnim telefonom lažje ohranjajo stik z družino, vnuki in prijatelji. Hkrati jim povečuje občutek varnosti, saj ga lahko uporabijo, ko potrebujejo pomoč.

Brošuro smo zasnovali glede na pogosta vprašanja starejših uporabnikov o uporabi in varnosti mobilnega telefona. Pri tem nam je veliko pomagalo aktivno sodelovanje pri projektu medgeneracijskega sodelovanja Simbioza, kjer smo starejše učili uporabe mobilnih telefonov.

Previdnost ni nikoli odveč, zato upamo, da vam bodo naši nasveti iz te brošure prišli prav.

Mobilni slovar

Za lažje razumevanje mobilne tehnologije
pobrskejte po mobilnem slovarju.

2G označuje omrežja druge generacije, ki so se razvila po letu 1991.
(-> glej geslo GSM)

3G označuje tretjo generacijo mobilnih omrežij oziroma tehnologijo UMTS (razvito po letu 2001). Omogoča hiter prenos podatkov oziroma širokopasovni mobilni internet. (-> glej geslo UMTS)

4G označuje četrto generacijo mobilnih omrežij, ki omogočajo izjemno hiter internet s prenosi do 100 Mbit/s (-> glej geslo LTE).

Android je operacijski sistem za pametne telefone in tablične računalnike.

Aplikacija je program, posebej oblikovan za pametne telefone ali tablične računalnike. Trenutno je na voljo več kot sto tisoč aplikacij za različne mobilne operacijske sisteme, kot so Android, iOS, Windows Phone idr. Na pospešen razvoj mobilnih aplikacij sta vplivala razvoj in vedno večja uporaba pametnih telefonov.

AppStore je spletna trgovina za nakup aplikacij za pametne telefone in tablične računalnike, ki jih poganja operacijski sistem iOS. (-> glej geslo iOS)

Bluetooth je brezžična tehnologija za povezovanje naprav na kratki razdalji. S pomočjo tehnologije Bluetooth povežemo dve napravi in med njima brezplačno prenašamo fotografije, besedila, glasbene datoteke itd. To tehnologijo uporabljamo tudi, ko za pogovor po telefonu uporabljamo brezžično slušalko ali prostoročni sistem v avtomobilu.

GSM (kratica za Global System for Mobiles) je najstarejši in v svetu najbolj razširjen standard digitalnih mobilnih komunikacij, ki je namenjen uporabi glasovnih klicev in pošiljanju sporočil SMS. Pogosto ta standard označujemo tudi kot drugo generacijo mobilne telefonije (2G). Standard GSM je vpeljal tudi kartice SIM.

GPRS (kratica za General Packet Radio Service) se uporablja za prenos podatkov v okviru standarda GSM in omogoča prenos podatkov s hitrostjo do 80 kbit/s. Deluje na osnovi paketnega prenosa podatkov in omogoča storitve, kot so SMS, MMS in WAP. Običajno se tehnologija GPRS označuje kot 2,5 G, saj gre za vmesno generacijo med drugo (2G) in tretjo generacijo (3G) mobilnih storitev.

EDGE (kratica za Enhanced Data Rates for GSM Evolution) je naslednica tehnologije GPRS in omogoča hitrejši prenos podatkov, tj. do 236 kbit/s. Tehnologija je uporabna za prebiranje elektronske pošte in manj intenzivno brskanje po internetu.

Google Play je spletna trgovina za nakup mobilnih aplikacij za mobilne telefone in tablične računalnike, ki jih poganja operacijski sistem Android.

GPS je kratica za Global Positioning System (sistem globalnega določanja položaja). GPS poveže napravo (pametni telefon, tablični računalnik, napravo za navigacijo) s satelitom, satelit pa določi natančen položaj naprave oziroma uporabnika.

iOS je operacijski sistem, ki ga je razvilo podjetje Apple. Poganja naprave iPhone, iPad in iPod.

kbit/s (kbps) je kratica za kilobit na sekundo – mera za prenos podatkov.

LTE (kratica za Long Term Evolution) je nova generacija mobilne tehnologije z izjemno hitrim mobilnim internetom – hitrosti do 100 Mbit/s.

Moneta je preprosta storitev negotovinskega plačevanja z mobilnim telefonom. Namesto z gotovino ali plačilnimi karticami uporabnik plača račun z mobilnim telefonom, obveznost pa poravna skupaj z mesečnim računom operaterja. Za uporabo Monete ne potrebujete pametnega telefona ali aplikacije, zadostuje že funkcijski telefon.

Mbit/s (Mbps) je kratica za megabit na sekundo – mera za prenos podatkov (1Mbit/s = 1024 kbit/s).

MMS (kratica za Multimedia Messaging Service) je kratica za slikovna sporočila.

Operacijski sistem je program, ki omogoča delovanje naprave (računalnika, tablice ali mobilnega telefona). Upravlja s strojno (hardware) in programsko (software) opremo naprave.

Prenos podatkov označuje storitev, s pomočjo katere po brezžični povezavi prenašamo podatke. Podatke lahko prenašamo po mobilnem omrežju ali pa prek lokalnih brezžičnih omrežij (t. i. Wi-Fi točke). V mobilnem telefonu ali tabličnem računalniku lahko ročno izberemo, v katero omrežje – mobilno ali Wi-Fi – naj se naprava poveže. Prenos podatkov se vzpostavi šele takrat, ko se povežemo z internetom (odpremo spletni brskalnik, pošljemo elektronsko pošto, se prijavimo v Facebook itd.), razen če nimamo v mobilni napravi nastavljeno, da se elektronska pošta avtomatično sproti prenaša.

(-> glej geslo Wi-Fi točke)

Roaming je angleški izraz za mobilno gostovanje v tujini. Ko se odpravite v tujino, se namreč vaša mobilna naprava poveže s tujim ponudnikom mobilnih storitev, s katerimi ima vaš domači mobilni operater sklenjen dogovor o gostovanju.

SMS (kratica za Short Messaging Service) je kratica za kratka tekstovna sporočila.

Spam je angleško poimenovanje za nadležno, vsiljeno oziroma neželjeno elektronsko pošto. Gre za pošiljanje enakih ali podobnih elektronskih sporočil na več, lahko tudi nekaj tisoč, elektronskih naslovov. Običajno gre za oglasna sporočila. Predlagamo, da tovrstnih sporočil ne odpirate in jih takoj izbrišete.

UMTS (kratica za Universal Mobile Telecommunications System) je sistem tretje generacije mobilnih telekomunikacij (3G), ki omogoča bistveno hitrejši prenos podatkov od predhodnih sistemov (GSM/GPRS/EDGE).

Wi-Fi (tudi **wireless točka**) je lokalno brezžično omrežje, prek katerega se lahko mobilna naprava (prenosni računalnik, tablični računalnik ali mobilni telefon) poveže z internetom. Na eno točko Wi-Fi se lahko poveže več mobilnih naprav. Točke Wi-Fi so lahko zavarovane (za prijavo potrebujemo geslo) ali nezavarovane (običajno javni dostopi do interneta), plačljive ali brezplačne. **Brezplačnim točkam Wi-Fi rečemo tudi hotspot.**

Spoznajte pametni telefon

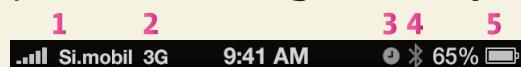
Poznavanje delovanja in funkcij naprednih mobilnih telefonov prinaša večjo varnost pri njihovi uporabi.

Danes se v svetu mobilne tehnologije pojavljata dve osnovni delitvi telefonov:

- › napredni pametni telefoni in
- › preprostejši funkcijski telefoni.

Ker se z vse naprednejšimi mobilnimi telefoni pojavljajo dodatne nevarnosti in pasti pri njihovi uporabi, vam v nadaljevanju predstavljamo ključne značilnosti pametnega in funkcijskega mobilnega telefona.

a) Primer osnovnega zaslona pametnega telefona

iPhone 5

- 1 Mobilno omrežje izbranega operaterja
- 2 Telefon je povezan v omrežje 3G
- 3 Budilka
- 4 Telefon ima vzpostavljeno povezavo Bluetooth za brezplačno pošiljanje podatkov med napravam
- 5 Prikaz polnosti baterije

Primeri različnih aplikacij

- 1 Trgovina za nakup mobilnih aplikacij App Store
- 2 Družbeno omrežje za obdelovanje in deljenje fotografij s prijatelji
- 3 Navigacija/GPS
- 4 Aplikacija za telefonske klice in pošiljanje sporočil SMS prek interneta
- 5 Si.mobilova aplikacija Si.info za spremljanje porabe
- 6 Si.mobilova aplikacija Moja družina za lažje usklajevanje družinskega urnika
- 7 Telefon je povezan v omrežje 3G

Značilnosti pametnega telefona (angleško smartphone):

- › uporaba zahtevnejših aplikacij (npr.: zemljevidi, navigacija, družbeni mediji, kot je Facebook idr.),
- › možnosti branja in urejanja dokumentov na telefonu (npr. dokumentov s končnicami .doc(x), .pdf, .jpg, .ppt idr.),
- › pogosto imajo zaslon na dotik,
- › boljši procesorji, zato telefon deluje hitreje,
- › zaradi velikega zaslona in delovanja aplikacij je poraba baterije večja.

Opomba: Drugi pametni telefoni imajo lahko nekoliko drugačen videz osnovnega zaslona ali nastavitve. Izbor aplikacij je nastal po izboru uredništva in predstavlja zgolj primer aplikacij, ki si jih lahko prenesete v telefon.

b) Primer funkcijskega telefona

Nokia 113

Opomba: Drugi funkcijski telefoni imajo lahko nekoliko drugačen videz osnovnega zaslona ali nastavitve.

Značilnosti funkcijskega telefona (angleško feature phone):

- › za razliko od pametnega telefona ne ponuja naprednih funkcionalnosti,
- › ponuja osnovne funkcije, kot so budilka ali opomniki,
- › cenejši od pametnih telefonov,
- › primerni za vse, ki uporabljajo zgolj osnovne funkcije mobilnega telefona, kot so klici, pošiljanje sporočil SMS ali budilka.

Uporaba telefona

Če se vam pri uporabi telefona zatakne, lahko kadar koli pokličete Si.mobilove svetovalce na 040 40 40 40.

Kakšne so funkcije mobilnega telefona in kakšne so možnosti njegovih nastavitvev, si lahko podrobneje preberete v navodilih za uporabo, ki ste jih prejeli v škatli ob nakupu telefona. Tovarniške oziroma začetne nastavitve lahko spreminjate glede na lastne želje. Brez skrbi lahko preizkusite več možnosti telefona, saj lahko kadar koli ponastavite na tovarniške nastavitve, če vam nove nastavitve ne bodo ustrezale.

Mobilnega telefona ne izpostavljajte hudi vročini ali mrazu, vlagi in drugim ekstremnim zunanjim pogojem, saj ga lahko poškodujete. Za tovrstne okvare garancija telefona ne velja.

a) KODI PIN in PUK

Shranite kodi PIN in PUK, saj z njima lahko odklenete telefon in deblokirate kartico SIM.

Za večjo zaščito telefona in preprečevanje vdora nepooblaščenih oseb do vsebine na vašem telefonu uporabite možnost zaklepanja kartice SIM s pomočjo kode PIN. Koda PIN je vaše geslo, ki ste ga prejeli skupaj s kartico SIM. Kodo PIN lahko spremenite v svojem telefonu. Če ne veste, kako spremeniti kodo PIN, pokličite Si.mobilovega svetovalca na številko 040 40 40 40. Svetujemo vam, da pustite preverjanje kode PIN ob vklopu telefonskega aparata aktivirano, saj lahko tako nepooblaščenim osebam preprečite uporabo vaše kartice SIM.

Na voljo imate tri poskuse, da pravilno vnesete kodo PIN. Po tretjem napačnem poskusu se bo kartica SIM zaklenila in telefonski aparat bo zahteval, da vnesete kodo PUK, s katero boste lahko odklenili kartico. Kodo PUK najdete v dokumentu, s katerim ste prejeli kartico SIM. Če kode PUK ne poznate ali morda nimate dokumenta pri sebi, jo lahko pridobite na več načinov:

- › preko portala **Moj Si.mobil** (informacija o kodah PIN in PUK je navedena v meniju »nastavitve in storitve«),
- › na **Si.mobilovih prodajnih mestih**,
- › na telefonski številki **040 40 40 40**.

Vaš telefon lahko tudi zaklenete:

- a) na pametnih telefonih z vzorcem na zaslonu in
- b) na funkcijskih telefonih s kombinacijo številok oziroma črk.

Pozor!

Pazite, da kodo PIN ne vtipkate trikrat napačno, saj se vam bo zaklenila kartica SIM. Odklenili jo boste lahko le s kodo PUK. Za kodo PIN ne izberite očitnih nizov števil, kot je vaš rojstni dan, saj jih lahko nepridipravi hitro uganejo.

Nasvet:

- › Če pozabite kodo PIN in jo trikrat napačno vtipkate, lahko kartico SIM odklenete s kodo PUK. Kodo PUK ste prejeli ob nakupu kartice SIM. Na voljo imate 10 poskusov vnosa koda PUK, nato se bo kartica SIM dokončno zaklenila in jo bo treba zamenjati. To naredite pri svojem operaterju.
- › Kartico SIM je treba zamenjati tudi, če ste kodo PUK izgubili.
- › Pri večini telefonskih aparatov lahko izberete možnost zaklepanja aparata z geslom (za funkcijske telefone) ali vzorcem (t. i. swipe – za pametne telefone). Če ste zaklenili telefon, se morate obrniti na servis telefonskega aparata.

b) IMENIK

Z varnostno kopijo telefonskega imenika boste svoje stike ohranili tudi ob izgubi, kraji ali okvari mobilnega telefona.

Naredite rezervno kopijo svojega imenika

Priporočamo vam, da si sami ali ob pomoči osebe, ki je veščica uporabe mobilnega telefona, naredite rezervno kopijo svojega imenika na računalnik, saj boste tako ohranili svoje stike v primeru kraje, izgube ali okvare mobilnega telefona.

Na Si.mobilovih prodajnih mestih vam lahko prenesemo imenik zgolj iz enega telefona v drugi telefon, npr. ob nakupu novega telefona.

Koga obvestiti, če se vam kaj zgodi?

Svetujemo vam, da v imenik k obstoječim stikom dopišete stik pod imenom »ICE« (kratica v angleškem jeziku pomeni »In Case of Emergency« oz. slovensko »v nujnem primeru«), in sicer za primer, če doživite nesrečo. **Ta kratica je mednarodni standard in pomeni, da lahko v primeru nesreče ustrezni organi obvestijo osebo, ki ima pred imenom to kratico**, o vašem stanju oz. nesreči, ki ste jo doživeli. Priporočljivo je, da h kratici dodate še angleški prevod besede, kdo je ta oseba, za katero želite, da je obveščena – npr. »wife« (soproga), »husband« (soprog), »son« (sin), »daughter« (hči), »mother« (mati), »father« (oče) itd.

Mednarodni zapis telefonskih števil: +386 oz. 00386

Ko vnašate telefonske številke v imenik, uporabite mednarodni zapis telefonske številke. To pomeni, da pred mobilno telefonsko številko vtipkate mednarodno klicno številko, ki je za vsako državo drugačna.

Mednarodna klicna številka za klicanje v Slovenijo je **+386** ali **00386**. Za mednarodnim zapisom številke dodate telefonsko številko, vendar brez prve ničle (primer: +386 40 123456). Ko boste v tujini, brez mednarodne klicne številke za Slovenijo ne boste mogli vzpostaviti telefonske zveze s klicanim.

Nastavite tipke za hitro klicanje

Vsi mobilni telefoni ponujajo možnost nastavitve hitrega klicanja. Za to storitev uporabite možnost prednastavljenih tipk. Hitro klicanje je uporabno predvsem za številke oseb, ki jih pogosto kličete, ter za številki 112 (center za obveščanje) in 113 (policija). Kako nastavite tipke za hitro klicanje na svojem mobilnem telefonu, si preberite v navodilih za uporabo mobilnega telefona, ki ste jih prejeli ob nakupu.

Nasvet:

- › Naredite varnostno kopijo svojega imenika in jo shranite na svoj računalnik.
- › Z oznako ICE v imeniku označite osebe, za katere želite, da so obveščene ob nesreči.
- › Uporabite mednarodni zapis številke (za Slovenijo: +386...)
- › Nastavite tipke za hitro klicanje, saj je treba v nujnih primerih hitro poklicati pomoč.

c) PREVERJANJE PORABE

Stanje porabe na mobilnem telefonu lahko Si.mobilovi uporabniki preverjate na tri načine:

- › **Tako da pošljete sporočilo SMS z besedo STANJE na številko 9443.** Prejeli boste povratni SMS o porabi.
- › **Na računalniku prek spletnega portala Moj Si.mobil.** Za uporabo portala Moj Si.mobil se registrirajte na <https://prijava.simobil.net>.
- › **Za pametne telefone prek brezplačne mobilne aplikacije Si.info.** Aplikacija omogoča pregled trenutnega zneska za plačilo, pregled Si.mobilovih poslovalnic in pregled porabe za tujino. Aplikacija je na voljo za uporabnike pametnih telefonov z operacijskim sistemom Android in iOS. Aplikacijo prenesete na svoj telefon iz spletnih trgovin z aplikacijami AppStore (za operacijski sistem iOS) oziroma Google Play (za operacijski sistem Android).

Nasvet:

- › Če menite, da je poraba na vašem računu prevelika, obstaja verjetnost, da ste izbrali paket, ki ni prilagojen vašim potrebam. Posvetujte se s Si.mobilovimi svetovalci na prodajnih mestih za izbiro najbolj optimalnega paketa. Za upokojece je Si.mobil pripravil paket SENIOR ZATE.

d) ZAKLEPANJE TELEFONA

Telefon zaklepajte, saj se tako zavarujete pred morebitnimi zlorabami.

Večina telefonov omogoča zaklepanje tako tipkovnice, kot tudi telefona. Nekateri telefoni imajo tudi možnost zaklepanja z geslom ali vzorcem (t. i. swipe) na zaslonu. Tako se boste dodatno zavarovali pred morebitnimi zlorabami.

Nasvet:

- › Če telefon to omogoča, nastavite zaklepanje z geslom ali vzorcem (t. i. swipe).
- › Geslo naj ne bo enostavno, vendar naj bo takšno, da si ga boste z lahkoto zapomnili.

e) BATERIJA

Če želite uporabljati telefon, morate seveda poskrbeti, da je baterija telefona polna. Pri tem je dobro vedeti, da se s časom zmožnost baterije mobilnega telefona slabša. Pred odhodom v tujino preverite, ali potrebujete poseben adapter za tamkajšnje električne vtičnice, saj imajo nekatere države drugačne standarde.

Nasvet:

- › Polnilec naj ne bo nikoli v vtičnici, ne da bi bil obenem priključen na telefon. Naprave, priklopljene v električno omrežje, vedno porabljajo energijo, zato **re.mislite in izklaplajte naprave, ki ne potrebujejo napajanja.**
- › Pred odhodom v tujino preverite, ali potrebujete adapter za polnilec.

Bodite pozorni!

a) SMS KLUBI

Bodite pozorni pri pošiljanju ključnih besed na komercialne številke, saj običajno s tem pristanete na članstvo v SMS-klubu.

Ponudniki oglasnih sporočil nemalokrat vabijo potrošnike, naj se včlanijo v SMS klube, pri čemer zaračunavajo vsako poslano promocijsko sporočilo SMS. Ko pošljete sporočilo SMS z izbrano ključno besedo na določeno številko, avtomatično pristanete na članstvo v klubu. V SMS klub ste se lahko prijavi tudi s sodelovanjem v različnih nagradnih igrah ali anketah, saj oglaševalci sodelovanje pogosto pogojujejo s članstvom v SMS klubu. Uporabnikom svetujemo, da se pred naročilom na obveščanje, sodelovanjem v nagradnih igrah ali pri vpisovanju v najrazličnejše SMS klube dobro pozanimajo, na kaj se prijavljajo in kakšni stroški se jim bodo zaračunavali. Si.mobil komercialnih sporočil SMS, ki bi se zaračunavala, ne ponuja. Gre za druge ponudnike.

Pozor!

Prejemanje komercialnih sporočil SMS se zaračunava.

Odjava iz SMS kluba: pošljite SMS s ključno besedo **STOP** ali **ODJAVA** na številko, s katere ste prejeli komercialni SMS.

Nasvet:

- › Bodite pozorni na to, če pošiljate sporočilo SMS na štirimestno številko.
- › Bodite pozorni, kaj potrjujete.
- › Če dobite povratno sporočilo SMS, ki vas vabi, da potrdite splošne pogoje na nekem spletnem mestu, je velika verjetnost, da gre za članstvo v klubu.
- › Redno pregledujte svoj telefonski račun. Obrnite se na svojega operaterja, če boste zaznali nenavadno postavko na računu.

b) 090 – KOMERCIALNE ŠTEVILKE

Preden pokličete na številko, ki se začne z 090, preverite ceno klica.

S storitvijo 090 – komercialne številke lahko dostopate do informacij, nasvetov, zabave in drugih vsebin. Pri tem je na mestu opozorilo, da so klici na komercialne številke, ki se začnejo z 090, plačljivi. Da bi preprečili morebitne visoke stroške, priporočamo, da pred klicanjem preverite ceno klica. Plačljivi so tudi klici na številke, kot sta 1188 (informacije o telefonskih naročnikih v Sloveniji) in 1970 (AMZS).

Pozor!

- › Čas od trenutka, ko se vzpostavi povezava s klicano številko, se šteje kot klic in se zato zaračunava (npr. tudi čakanje na liniji, da dobite koga na zvezo, ali poslušanje odzivnika na klicani številki).

Nasvet:

- › Storitve 090 – komercialne številke lahko blokirate. Blokado lahko aktivirate v Si.mobilovem klicnem centru na številki 040 40 40 40 ali na Si.mobilovem prodajnem mestu. Blokada storitve 090 – komercialne številke velja za vse komercialne številke s predpono 090. Blokada zgolj posamezne številke 090 ni možna.

c) TELEFONSKI ODZIVNIK

Za prekinitev uporabe telefonskega odzivnika vtipkajte v telefon ##002# in pritisnite tipko za klic.

Telefonski odzivnik zabeleži vse vaše zgrešene klice, jih posname in vam s sporočilom SMS pošlje obvestilo o tem, da vam je kličoči v telefonskem predalu pustil sporočilo. Storitev telefonski odzivnik lahko kadar koli izklopite. Če odzivnika ne želite uporabljati, izbrišite številko preusmeritve v namestitvah v svojem mobilnem telefonu ali vtipkajte kodo ##002# in pritisnite tipko za klicanje. Na zaslonu vašega mobilnega aparata se bo prikazalo sporočilo, da so vse preusmeritve preklicane.

Pozor!

- › Uporaba telefonskega odzivnika v tujini se posebej plačuje za vsak klic na odzivnik, četudi ga niste sprejeli.

Nasvet:

- › Pred odhodom v tujino izklopite telefonski odzivnik.
- › Telefonski odzivnik lahko izklopite tako, da vnesete kodo ##002# in pritisnete tipko za **klicanje**.

d) KRAJA ali ZLORABA MOBILNEGA TELEFONA

Mobilni telefoni so pogosto tarča tatov, zato v telefon ne shranjujte pomembnih podatkov, kot je na primer številka PIN za bančno kartico.

Kraja ali izguba mobilnega telefona je najpogostejša zloraba. Za oškodovano osebo lahko predstavlja velik strošek, ne samo zaradi odtujitve telefona, temveč tudi zato, ker se danes telefon lahko uporablja tudi kot plačilno sredstvo (storitev Moneta).

V mobilni telefon ne shranjujte pomembnih podatkov, kot so:

- › kode PIN,
- › številke PIN za bančne kartice.

Nasvet:

- › Krajo ali zlorabo mobilnega telefona v najkrajšem možnem času prijavite Si.mobilovemu klicnemu centru na številko +386 40 40 40 40. V klicnem centru bodo začasno izklopili številko in vam dali navodila, kako ravnati. Za identifikacijo boste potrebovali svojo davčno številko ali svoj rojstni datum in naslov.
- › Krajo ali izgubo telefona prijavite tudi policiji (v Sloveniji na številko 113).
- › Lahko zahtevate tudi sledenje ukradenemu ali izgubljenemu telefonu. Zahtevo lahko podate pisno na Si.mobilovih prodajnih mestih.

Prav tako teh podatkov ne pošiljate v sporočilih SMS. Če že shranjujete osebne podatke v mobilnem telefonu, to naredite tako, da niso vsakomur takoj razumljivi.

Kodo PIN ali številko bančne kartice lahko »skrijete« in si jo zapišete v imenik kot telefonsko številko, na primer 040 55XXXX, pri čemer je XXXX niz števil v vaši kodi PIN. Pri vpisu izmišljene osebe v telefonski imenik telefona podobno preoblikujte tudi ime: ne vpišite »PIN VISA«, temveč »Katra Visarič« ali »Chef Maestro – Gostilna Pr' Novak«.

e) MONETA

Moneta je varna in preprosta storitev plačevanja s pomočjo mobilnega telefona. Navodila, kako uporabiti storitev Moneta, so običajno napisana na kraju, kjer želite opraviti nakup z Moneto. Ob kraji ali izgubi telefona lahko neznanec vdre v vaš telefon, zlorabi to storitev in plačuje z vašim telefonom. Zato vam svetujemo, da vklopite varnostne nastavitve, kot je npr. geslo za odklepanje tipkovnice.

Nasvet:

- › Si.mobil omogoča omejitev mesečne porabe Monete na določen znesek, na primer 30 evrov.
- › Če vas skrbi zloraba Monete kljub omejitvi, lahko uporabo Monete na svojem telefonu blokirate. To lahko uredite na portalu Moj Si.mobil, Simobilovih prodajnih mestih ali na številki za pomoč uporabnikom 040 40 40 40.

f) VIRUSI

Tudi mobilni telefoni se lahko okužijo z virusi. Zato nikoli ne odpirajte sumljivih sporočil SMS ali elektronske pošte.

Internet je izjemno okno v svet z neskončnimi možnostmi povezovanja, informiranja in zabave. Pri uporabi interneta in elektronske pošte morate biti previdni, tudi če do spleta in spletnih storitev dostopate prek mobilnega telefona. Danes so mobilne naprave po zmogljivosti in možnosti dostopa do podatkov primerljive z osebnim računalnikom, zato je dobro poskrbeti za ustrezno protivirusno zaščito. Računalnik se namreč lahko okuži s škodljivo programsko opremo, ki ji rečemo tudi virus. Dostopajte le do spletnih strani zanesljivih virov in ne odpirajte sumljive elektronske pošte.

Nasvet:

- › Na telefon si lahko namestite ustrezno protivirusno zaščito.

g) UPORABA TELEFONA V TUJINI

V tujini raje uporabljajte sporočila SMS kot klice. Pred odhodom v tujino izklopite prenos podatkov v tujini.

Klici iz tujine se obračunavajo po različnih cenikih glede na to, v kateri državi in/ali mobilnem omrežju gostujete. Zato pred odhodom v tujino preverite cene storitev. Pri tem vam lahko pomagajo tudi svetovalci vašega operaterja. Nepredvidnost vas namreč lahko drago stane.

Da bi vas zaščitil pred negativnimi presenečenji zaradi uporabe prenosa podatkov v tujini, imate vsi Si.mobilovi naročniki vklopljen limit 60 € za prenos podatkov. Če se uporabnik približa tej porabi, prejme opozorilni SMS. Če ta limit za tujino presežete, vam bo Simobil izklopil prenos podatkov. Limit je vklopljen tudi za uporabo mobilnega interneta na računalniku (ko uporabljate npr. modem USB za prenos podatkov). Za več informacij o vklopu ali izklopu limita za porabo prenosa podatkov v tujini pokličite center za pomoč uporabnikom na številko 040 40 40 40 (iz tujine: +386 40 40 40 40).

Ko kličete s področij blizu državne meje, pred klicanjem preverite, katero omrežje v tistem trenutku dejansko uporabljate. Če imate vklopljeno funkcijo avtomatskega iskanja omrežij, se lahko zgodi, da se v bližini meje telefon priključi v tuje omrežje z močnejšim signalom, to pa za vas pomeni dražji klic, saj se obračuna kot klic iz tujine.

Avtomatsko preklapljanje med omrežji lahko preprečite, in sicer tako, da izberete možnost ročnega iskanja omrežja. Ročna namestitev omrežja je smiselna tudi, ko se cene storitev različnih operaterjev v

tujini med seboj močno razlikujejo. Si.mobil ponuja pametne kartice SIM, ki znajo same izbrati partnerskega operaterja za najugodnejše storitve v tujini.

Nasvet:

- › V tujini raje uporabljate sporočila SMS kot klice.
- › Izključite prenos podatkov. To funkcijo najdete v nastavitvah svojega telefona.
- › Če potrebujete prenos podatkov v tujini, poiščite varno točko Wi-Fi.
- › V tujini vklopite ročno iskanje omrežja.

Vsebino brošure so pripravili:

Blaž Markelj in dr. Igor Bernik,
Fakulteta za varnostne vede, Univerza v Mariboru

Projektna skupina družbe Si.mobil, d.d.

Podporniki brošure:

Fakulteta za varnostne vede

SIMBIOZA
MED GENERACIJAMI

**VARNI
NA INTERNETU**

Od mene je odvisno vse.

www.varninainternetu.si

si-cert

remisli

DOBER NASVET DOBRO MESTO NAJDE

- › Zaščitite svoj telefon z geslom ali vzorcem.
- › Preverjanje porabe: pošljite sporočilo SMS z besedo **STANJE** na številko **9443**.
- › Krajo ali zlorabo mobilnega telefona v najkrajšem možnem času prijavite Si.mobilovemu klicnemu centru in policiji.
- › Določite limit porabe za storitev mobilnega plačevanja Moneta.
- › Če ste v bližini državne meje, preverite, v katero omrežje ste priključeni.

Za pomoč in informacije:

Si.mobilov klicni center **040 40 40 40**.

Pomoč uporabnikom, če kličete iz držav EU:

+386 40 94 08 08 (klic je brezplačen).

Pomoč uporabnikom, če kličete iz držav zunaj EU:

+386 40 40 40 40 (klic ni brezplačen).